

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félíven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Géresi Kálmán

Egy egyszerű szolga áll a koporsó mellett, két kezebe temeti az arcát és zokog keservesen. Szegény, becsületes fiú — másként erős legény — nem bír a fájdalommal. Pedig ő nem sirat a halottban mást, csak a *jó embert*. Hát nekünk, akik a szellemi és erkölcsi értékeknek egész kincstárát vesztettük el benne, mit kell most éreznünk?

Tanítványa voltam már a középiskolában. Nem volt pedagógus, nem is törekedett az lenni. Ám a gyermekifjú lelki fejlődésére kevés tanár gyakorolt akkora befolyást, mint a pedagógiát tan kicsibe néző, tán nem is módszeres, tán a szabályokat nem is pontosan követő Géresi Kálmán. Mert a serdülő ifjúnak lehetetlen volt meg nem érezni, hogy előtte igazi férfi áll, — férfi, aki nem azért tanít valamit igazságnak, mert leckéül ki van szabva, hanem azért, mert igazság voltáról meg van győződve, — férfi, aki nem szavalja a klasszikusok gyönyörű közhelyeit, hanem él azok szerint; — férfi, aki megveti a cikornyás hazafiaskodás üres tirádáit, de minden tetteiben, minden gondolatában, minden érzésében magyar és hazafi.

Tanítványa voltam az akadémián is, — tanítványa, mondom, és nem hallgatója, mert bár egyik-másik jeles professzorunktól hallottunk az övénel még szebb előadásokat, de *tanítani* csak ő tanított igazán. És ha volt a debreczeni akadémiái hallgatók között tudományos munkálkodásra kész ifjú, az ő vezetése mellett, az ő kedves oklevelei között kedvet, erőt és képességet szerzett.

Tanítványa lettem, mert a Csokonai Körben elég fiatalon mellé kerültem, a kulturális közéleti munkásság terén. Van népesebb, van díszesebb, van élénkebb munkásságú egyesület akár

hány, de olyan, amelyben a közérdeknek hűséges és egyszerű szolgálását, a hivatásnak és az előtérbe állani akarásnak akkora mellőzését, sőt megvetését lehetne tanulni a vezetőtől — azt hiszem egyetlen egy sincsen. Boldog lehet, aki itt tanulta a közéleti munkásságot, mert ebben a szerény, egyszerű körben az elnöki székből nem csak a tudásnak, becsületeségnek, szintiszta nemzeti érzésnek remek ígét hallhatta, de ott az önzellepségnek, nemes szerénységnek, frázis és póz nélküli egyszerűségnek tiszta mintaképét is láthatta.

Tanítványként ültem lábainál családi körében, hol éveken át meleg atyai barátságával tüntetett ki. Itt volt igazán módomban tanulni tőle. Nem csak történelemtudományt, melyben igazán a mesterek közé tartozott, nemcsak sokféle és sokérdekű ismeretet, melyeknek szinte páratlan tömege sorakozott szép domború homloka mögött — hanem derült világnézetet, fennkölt gondolkodást, képmutatás nélküli vallásosságot, őszinte emberszeretetet, példaadó családiasságot, szilárd jellemet, igazi lovagiasságot és szelid jóságot. Én láttam már sok szerető családapát, de olyan finom lelkű férjet, olyan gondviselőt, mint ez a csudálatos szívvel megáldott ember, egyet se láttam.

Református pap fia volt ő is, mint én. Valami szerény ámbitusos paróchia-kisablakú szobáiban, akácfás udvarán töltötte ő is a gyermekéveit. Ezekből a parányi szegényes házikókból sok nagyszerű elme, sok ragyogó jellem gyarapította a magyarság szellemi gazdaságát. Fényesebb futású nem csak egy volt köztük. De értékesebb, magyarrabb, emberebb sohasem volt ennél, akit az isteni Gondviselés méltónak tartott arra, hogy a Tisza István lelkének formálója lehessen.

... Egy egyszerű szolga áll a koporsónál, — nem sirat a halottban mást, mint a *jó embert*. Talán valamennyiünk közt az érzi legtisztábban, hogy az elvesztettben *mit* kell igazán siratni.

K. N.

Közélet

Dr. Baltazár Dezső püspök egyházlátogató útja a Sárreten.

Folyó hó 21—24. napjain dr. Baltazár Dezső öt tagú kíséretével meglátogatta a füzesgyarmati és szeghalmi református egyházakat. A kíséret tagjai voltak Kiss Ferenc és dr. Sz. Kun Béla egyházkerületi főjegyzők, dr. Lencz Géza, dr. Erdős Károly tanárok és Futó Zoltán püspöki titkár.

Pénteken a 11 órás vonattal indult dr. Baltazár Dezső püspök és Püspökladánytól kezdve kocsin folytatta útját. Kellemes meglepetés és a tiszteletnek kiválóan kedves megnyilvánulása volt az, hogy a füzesgyarmati határon a község és járás nevében Farkas Elek füzesgyarmati főjegyző küldöttség élén meleg szavakkal üdvözölte a megérkező püspököt. Ettől kezdve megszorodott a menet a füzesgyarmati lovasbandériummal, amelynek leventéi szépen ülték meg a száguldó paripákat.

Harangzúgás mellett vonult be a menet a községbe, ahol a lelkeszi hivatal előtt felállított diadal kapu mellett Kovács Károly református lelkipásztor a füzesgyarmati egyház, Harsányi Pál békésbányai egyházmegyei főjegyző az egyházmegye nevében üdvözölte a püspököt, aki hálásan köszönte meg a fogadtatást, jelezvén egyszersmind, hogy a békesség és szeretet munkálására jött. Kedvesen egészítette ki az üdvözlést az a bájos jelenet, amikor Némedi Jolánka kisleány néhány szál virágból izlésesen kötött csokrot adott át a püspöknek.

Pénteken délután az egyházi és lelkeszi hivatalokat vizsgálta felül a két bizottságba csoportosult kíséret, míg dr. Baltazár Dezső püspök néhány látogatást tett. Este Nagy Imre bíró vendégszerető házában volt nagy vacsora, amelyen résztvettek a község vezető emberei közül is többen. A józan gondolkozású, becsületes lelkű házigazda igazi tipusa az alföldi magyarnak.

Szombaton délelőtt fél kilenc órára begyűlt a füzesgyarmati szép és nagy református templomba a gyülekezet apraja-nagyja s a község tekintélyesebb tagjai valláskülönbség nélkül. A Hymnusz hangjai után Borsothy Géza egyházi főgondnok üdvözölte a püspököt, bizodalommal kérvén, hadd hadd oda, hogy az egyházban a hitélet erőteljesen munkára serkenjen. Dr. Baltazár Dezső megköszönve az üdvözlést, ígérte, hogy teljes erővel rajta lesz a gyülekezeti építés alapjának megszilárdításán, hangsúlyozva azt, hogy a híveknek is hittal, bátorsággal és szeretettel kell Isten dicsőségét szolgálni. Ez után következett a szokásos köznapi istentisztelet, amelyen a szolgálatot a püspök végezte imádkozással, biblia olvasással és áldásmondással.

Istentisztelet után a község házában a püspök fogadta az üdvözlő küldöttséget. A küldöttségek között volt a község képviselője Farkas Elek főjegyző, az egyház tanítói Lázár Gergely igazgató-

tanító, a helybeli zsidó hitközség, dr. Sas Vilmos orvos, az ifjúsági önképzőkör Oláh Antal tanító, az iparosság Homoki Károly gépész vezetésével. Dr. Baltazár Dezső külön-külön fogadta a tisztelgőtestületeket s mindegyiknek szívére kötötte a felekezeti különbségre nem tekintő békességet, a jövőre váró nagy feladatok megvalósítására igyekező munkásságot, az Isten törvényéhez alkalmazkodva a gyomok elharapozásának meggátolását, a tekintélyeknek a közjólét érdekében való megbecsülését és a különböző foglalkozási körökben Isten dicsőségének és a haza javának munkálását.

A tisztelgés után presbiteri díszgyűlés volt, amelyet imádsággal dr. Baltazár Dezső püspök, beszéddel Borsothy Géza főgondnok nyitott meg. Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző beszámolt a pénteken délután megejtett vizsgálat eredményéről, amely jelentéshez fűzte dr. Baltazár Dezső püspök irányt mutató, mindenre kiterjedő és az igazság és szeretet alkalmazása által megnyugvást keltő beszédét.

A díszgyűlés és bankett közé eső időben a püspök látogatásokat tett. Az ebéd a kaszinó helyiségében volt mintegy 100 terítéssel és a füzesgyarmati nők háziasszonyi tudásának remekeivel.

Ebéd után püspökünk a vizitáció tagjaival, a bandérium kíséretében átment Szeghalomra, ahol a parókhia előtt Papp Lajos lelkipásztor és Kiss László főszolgabíró üdvözölte.

Vasárnap délelőtt az istentiszteleti szolgálatot dr. Baltazár Dezső püspökünk végezte. A közel-múlt tanulásaira utalva Isten dicsőségének szolgálatára buzdította és kötelezte a lelkeket. A mélyhatású istentisztelet után a parókhia tágas termében sorban vonultak fel püspökünk előtt a küldöttségek, hogy bemutassák tiszteletüket: Tóth József körösladányi lelkipásztorral élén a körösladányi egyház és község képviselője, Szabó Sándor plébános a helybeli róm. kath. egyház és a kaszinó tisztelgőit vezette, Szokolay alezredes a nemzeti hadsereg, Kiss László főszolgabíró a járás és közigazgatás, Koppányi Kálmán helybeli főjegyző a község, Kállai József birtokos a gazdakör, Gresch Géza gépész az ipartestület, Günzler Jenő hitközségi elnök a szeghalmi zsidók, Pásztor Géza járásbíró a járásbíró és ügyvédek, Gyuró István adótárnok az adóhivatal és állampénztár, Spórer Lajos állomásfőnök a MÁV és id. Bencze József igazgató-tanító a református tantestület részéről mutatták be tiszteletüket. Püspökünk mindegyik küldöttséget kitüntető szíveséggel fogadta és lelkőkre kötötte a hitben való kitartást, a magyarságban találkozó felekezeti türelmet, a magyar nemzeti expanzivitás reménységének ápolását, a magyar hűség megőrzését, a polgárokat egybekapcsoló békességet, a multnak bűnei miatt történt összeomlás után a bosszúállás helyett a megbocsátó szeretetet, az építő munkát, a mindennél becsebb jóhírnevet, a hit és jog területén együttmunkálkodást, a visszavonás megszüntetését, a téves útról való visszatérés után a hibák jóvátételét.

A presbiteri díszgyűlésen Papp Lajos lelkész

meleg hangú üdvözlése után püspökünk mélyen szántó gondolatokat tartalmazó deszéde kapcsán felkérte a gyülekezet lelkipásztorát, hogy az egyház lelki életéről és anyagi helyzetéről tegye meg jelenését. Miután az utóbbihoz a Péter András-féle hagyaték ügyében Kiss Ferenc és dr. Kun Béla egyházker. főjegyzők és úgyszintén dr. Nyitrai József helybeli egyházi ügyész hozzászóltak, Harsányi Pál em. főjegyző pedig az egyházmege részéről beszélt, püspökünk mindenre kiterjedően pontos és kimerítő munkaprogramot adott, hogy a presbiteriumot lángoló buzgóságra, a kölcsönös megbecsülésen alapuló tisztességtudásra serkentse.

Déli egy órakor közebed volt a kaszinóban, ahol felekezeti különbség nélkül vettek részt Szeghalom vezetői és polgárai s páratlan ügyességről tettek bizonyosságot e sárréli metropolis asszonyai és lányai.

Délután 5 órakor ünnepély volt a Polgári Olvasó Egyletben. A megérkező püspököt id. Bencze József elnök fogadta. Püspökünk a Hymnusz el-éneklése után szívhez szóló beszédet mondott a hit erejéről. A szépen sikerült ünnepélyen az egy-leti énekkar három számmal, Permeczky Erzsike tanítónő nagyhatású szavallatával, Spórer Lajos állomásfőnök szoktalanul gyakorlott technikájú hegedű játékával, Papp Lajosné precíz zongora kíséretével vett részt.

Este 7 órakor püspökünk megjelent néhány percre a Gazda-körben, ahol kitörő lelkesedéssel fogadták és őszinte szeretettel vették körül a magyarság romlatlan lelkű és gondolkozású fiai, akik bált rendeztek ez alkalommal a debreczeni Kálvin-ház javára. Úgy a délelőtti perselypénz, mint a délutáni ünnepség és esti bál jövedelme a debreczeni Kálvin-házé.

Püspökünket, ahol csak megjelent, mindenütt rajongásig menő tisztelettel ünnepelték, mert ahol baj volt, segített, ahol érkezésekor szeretetlenség volt, ott eljövetelekor a béke ülte diadatát, ahol a szívek csüggedeztek, szavára bizakodókká lettek. Általában a látogatás is bizonyosságot nyújt arról, hogy dr. Baltazar Dezső szeretve tisztelt vezére a tiszántúli reformátusoknak.

Különfélék

Géresi Kálmán nyug. tankerületi főigazgató, egyházkerületi tanácsbíró, a Csokonai-Kör elnöke életének 80., boldog házasságának 46. évében folyó hó 23-án este hosszú szenvedés után jobblétre szenderült. Kollégiumunknak 22 évig volt széles ismeretű és nagy hatást gyakorló tanára. Temetése Debreczen intelligenciájának nagy részvéte mellett történt 26-án délelőtt. A temetési szertartást a koporsó lezárásakor, majd a Kossuth-utcai templomban és a temetőben dr. Révész Imre lelkipásztor végezte, a sírnál Csokonai-Kör részéről: Dr. Kardos Albert főtitkár, a volt tanítványok részéről Karai Sándor főgimn. igazgató búcsúzott a boldogulttól, akinek

kedves egyéniségét, kiváló jellemét, áldott jószágát híven őrizzük szívünkben mindvégig. Legyen áldott emlékezte!

A Debreczeni Protestáns Irodalmi Kör január 26-án délután a Kollégium kistanácstermében történelmi estélyt tartott, amelyen a XC. zsol-tár 1. versének elénekése után dr. Varga Zsigmond lelkesképzőintezeti tanár tartott magvas és megkapó előadást Kálvin János gyermek és ifjú koráról. Hatalmas vonásokkal ecsetelte azokat az ifjúkori hatásokat, amelyek a nagy reformátor későbbi pályafutásán az egész kálvinizmusra kihatóan érvényesültek. Peleskey Sándor th. Kozma Andor „Ki volt Kálvin János” című művét megértéssel szavallta. A bensőséges estély közénekkel végződött.

A debreczeni Nagytemplomba január 22-ére virradó éjjel ismeretlen gonoszok betörték, a belső falára nyolc helyen fekete betűkkel ráírázolták: „Üsd a reformátust” és a papszékét az ottlevő zsol-tárral együtt bepiszkították. A templomot ez idő óta istentiszteleti célra nem használják; ünnepélyes megnyitása későbbi időpontra marad. — A presbiterium 26-án, szerdán népes gyűlést tartott, amelyből orvoslát végett a nemzetgyűléshez, a kormányhoz és a belügyminiszterhez fordultak. A nyomozás eddig eredményre nem vezetett; a tettes, vagy az értelmi szerző nyomravezetőjének 45,000 K jutalomdíjat tűztek ki.

A debreczeni református Kollégium egyetemi internátusában az 1920—21. iskolai év II. felére új felvételre lehet jelentkezni. Az internátusban az ifjak lakást, fűtést és világítást kapnak évi 200, 400, 600, 800, 900 korona díjért, melyben a fűtési díj nem foglalatik bent. Az ugyanazon épületben levő tápintézetben nyerhető, reggeli, ebéd és vacsorából álló ellátás díja: 2000, 2600 és 4400 korona. A fűtési díj, mely márc. 1-én válik esedékessé, külön számíttatik fel. Amennyiben pedig az abnormis szén- és faárak következtében e díj előre láthatólag igen magasra fog rugni, könnyebb elviselhetőségét az egyetem személyenként megállapított kedvezmények nyújtásával kívánja lehetővé tenni. Úgy az internátusba, mint a konviktusba való fölvetelért közös kérvényt kell beadni f. évi február 3-áig az internátusi igazgatóságnak, Debreczen, Kollégium. A kérvényekhez mellékelni kell az eddigi tanulmányokról szóló bizonyítványt, orvosi és lelkeszi bizonyítványt, ez utóbbit arról, hogy az illető családapa hány gyermeket nevel házon kívül. Végül egyetemi hallgató számára készült szegénységi bizonyítványt. A konviktusba fölvetett hallgatók kötelesek félévenként beszolgáltatni: 4 kg. zsírt, 2 kg. szalonnát, 15 kg. hüveljest, 5 kg. fehér lisztet és 30 db. tojást. A természetbeniek pénzért semmi esetre sem válthatók meg s a zsír és szalonna azok részéről, akik az elmúlt félévben tagjai voltak a konviktusnak, egész évi mennyiségben szolgáltatandók be. Akik a természetbenieket nem szolgáltatják be, vagy dijhátralékaikat ki nem fizetik, a koll. gazdasági tanács határozata értelmében sem az internátusba, sem a kon-

viktusba nem vehetők fel, illetve egyikben sem nyerhetnek ellátást. A természetbeniek költségvetési ára a fölveteli díjba beszámított. Teljes díjas helyekre gazdasági akadémiai hallgatók, sőt kivételesen középiskolai tanulók is fölvetetnek. Az egyetem n a theologiai, jogi és bölcsészeti kar működik. A beiratkozások febr. 7-én kezdődnek. Debreczen, 1921 január 17-én. Internatusi igazgatóság.

A sajhídvégi presbiterium 1920 december 16. napján két figyelemre méltó határozatot hozott. Az egyikben megkérte a járási főszolgabíró, hogy a bali engedélyek kiadása előtt kérje ki az illetékes presbiterium véleményét, hogy a tervbe vett vizsga valláserkölesi szempontból nem aggodalmas-e? A másikkal megkérte a községi képviselőtestületet, hasson oda, hogy a vasárnapi istentisztelet idejére senkise idéztessek a község házára, sőt ha lehet, hivatalos óra se tartassék akkor.

R—ó.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

401—1921.

Pályázat.

A büdszentmihályi református egyházközség lelkipásztori állására ezennel pályázatot hirdetek.

Javadalom:

1. Lakás a 290. sz. házas telken a hozzátartozó udvarral, kerttel (Kataszt. szerint 1353 □-öl.)
2. Készpénz az egyház pénztárától havonként előre fizetve évi 1700 kor.
3. Föld: egy tagban 59 hold szántó, melyből 48.60 hold első osztályú. (1100 □-ölével), 10.40 hold második osztályú 1200 □-ölével.
4. Egy hold legelői illetmény a közlegelő területén.
5. A föld adót az egyház fizeti az 1865. évi febr. 16-iki presb. gyűlés 4.sz. határozata értelmében.
6. Stóla.

A pályázati kérvények a második lelkész képességi bizonyítvánnyal és jelen hirdetmény megjelenése után kelt s esperesileg záradékolt működési bizonyítvánnyal együtt Nagytiszteletű Szabó Antal hajduszoboszlói esperes lelkész úr címére adandók fel f. év február 15-ig ajánlott levélben. A február 18-án túl beérkező kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Debreczen, 1921 jan. 25.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A Tiszaroff pusztagyendai községi iskolaszék a református férfi-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javalmazása: törvényszerű fizetés, három szobás lakás mellékhelyiségekkel, 1/4 hold kert. Kötelesege: a kijelölt osztályok vezetése (ismétlődően is), vallástanítás a református gyermekek részére. Vasárnap

és ünnepeken a református hívekkel istentisztelet tart (díja: 500 K az egyháztól). A kérvényeket Németh Vince iskolaszéki elnök fogadja el (Tiszaroff). Az állás elfoglalása választás után a legrovidebb időn belül kötelező.

Községi iskolaszék.

Pályázat.

A berettyószentmártoni református egyház második tanítói állására pályázatot hirdet.

Javadalom:

1. Készpénz az egyház pénztárából havonta előlegesrészletekben 200 kor.
2. Államsegély; törvényszerű fizeték-kiegészítés és pótlékok.
3. Lakás természetben (két szoba, konyha, kamara) és mellék épület.
4. Kert 1/4 holdnyi.

Kötelesegei a díjlevél szerint:

Menekült tanítók előnyben részesülnek. Csak férfi tanítók pályázhatnak. Pályázati kérvények f. évi febr. 10-ig a református iskolaszék címére küldendők Berettyószentmártonba Bihar megye.

Berettyószentmárton, 1921 január 17.

Kiss Antal,
református lelkész.

Tankönyvirodalmi ujdonság !!

Megjelent

az évtizedek óta nélkülözött, minden iskolában várva-várt, új, rövid és egyszerű, mégis világos, — tehát a legszébb eredménnyel feldolgozható

Debreczeni

Konfirmációi kis káté.

Irtá: Nagy István, debreceni református vallástanító-lelkész.

A mű gyakorlati értékét garantirozza az a körülmény, hogy a debreceni ref. egyház különböző konfirmációi csoportjaiban tavaly kéziratban használtatott, — ennek alapján revideáltatott s kitünő eredményeket ért el vele. Terjedelme 16 nyomtatott oldal. Vidéki és általában alsóbbfoku iskolákban kiválóan alkalmas. Beosztása és tárgyalási modora kitünő.

Megrendelhető a kiadónál:

„MÉLIUSZ”

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvkereskedése és könyvkiadóhivatalában

Debreczen, Piac-u. 26.

Példányonként 4 korcna; 10% fel-ár engedménnyel